

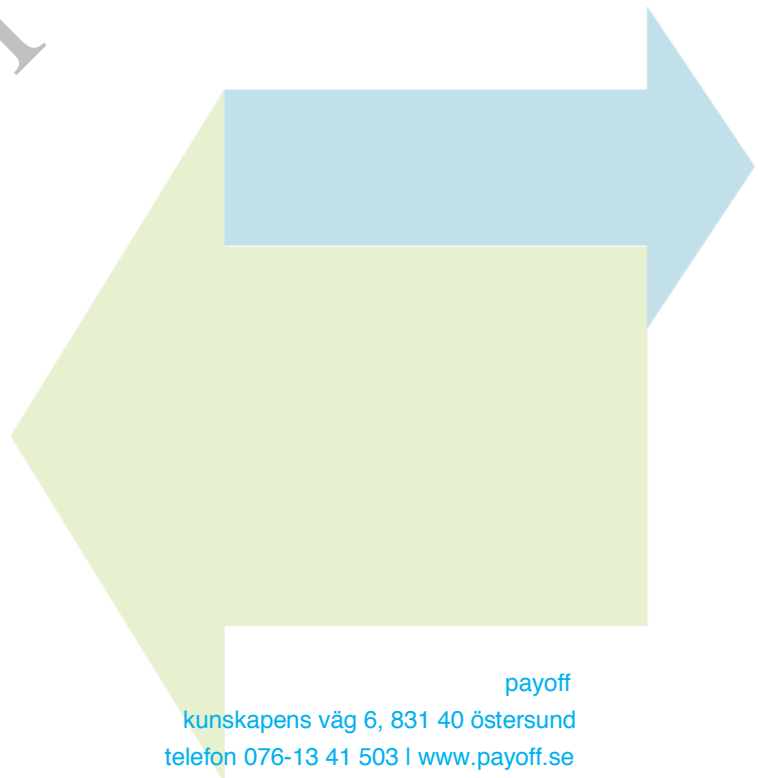
Utvärdering av sociala investeringar

Socioekonomisk utvärdering med förhinder

Projektet Hela Väster och Schysst kompis

Östersund och Göteborg, 2018-11-28

Ej för spridning

payoff

kunskapens väg 6, 831 40 östersund
telefon 076-13 41 503 | www.payoff.se

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
INLEDNING	5
RAPPORTENS STRUKTUR.....	5
HELA VÄSTER	6
BAKGRUND	6
PAYOFFS UPPDRAG	6
SYFTE OCH MÅL MED PROJEKT HELA VÄSTER.....	6
PROJEKTETS EGEN REDOVISNING AV UPPNÅDDA RESULTAT.....	7
SCHYSST KOMPIS	10
BAKGRUND	10
PAYOFFS UPPDRAG	10
SYFTE OCH MÅL MED PROJEKT SCHYSST KOMPIS.....	10
PROJEKTETS EGEN REDOVISNING AV UPPNÅDDA RESULTAT.....	10
DEN SOCIOEKONOMISKA UTVÄRDERINGEN - HUR DEN PLANERADES MEN ALDRIG BLEV GENOMFÖRD	15
SOCIOEKONOMISKA UTVÄRDERINGAR AV SOCIALA INVESTERINGAR - VAD HAR VI LÄRT OSS UNDER DENNA RESA?.....	16
AVSLUTNING	17

Sammanfattning

Payoff har i uppdrag att göra socioekonomiska utvärderingar av de projekt som finansieras via Borås Stads sociala investeringar. Andra utvärderingar med mer lärande- och processinriktat fokus genomförs av andra aktörer.

Denna rapport är dels en redogörelse över två projekt där den planerade socioekonomiska utvärderingen ställdes inför stora utmaningar, dels en sammanfattning av de lärdomar som gjorts under denna process som påbörjades november 2015 och avslutades våren 2018. Utvärderingens utmaningar har varit så pass stora att den socioekonomiska utvärderingen inte kunnat fullföljas enligt ursprungliga planer. Den primära anledningen till detta är att vi som utvärderare aldrig lyckades få tillgång till de nödvändiga data som krävts för att kunna genomföra våra socioekonomiska kalkyler. Mer om detta längre fram i rapporten.

Detta är dock första gången Borås genomför sociala investeringsprojekt vilket innebär att den process som både vi på Payoff och Borås Stad genomgått får ses som ett lärande. Vår uppfattning är att med de erfarenheter som byggts upp under denna resa står Borås Stad mycket väl rustad inför kommande sociala investeringsprojekt.

Syftet med denna rapport är således att redogöra för hur vi hade tänkt oss att den socioekonomiska utvärderingen skulle ha genomförts under bättre förutsättningar än vad som stod till buds denna gång.

De två projekt som denna rapport berör är Hela Väster och Schysst kompis. Tack för er medverkan trots att vi inte nådde ända fram med den socioekonomiska utvärderingen. Påpekas bör dock att båda projekten är utvärderade ur såväl ett processuellt som ur kvalitativt perspektiv. En sammanfattning av de resultat som de båda projekten uppnått finns nedan under rubriken "Projektets egen redovisning av uppnådda resultat".

Hela Väster

Bakgrund

Projekt Hela Väster var en del i Borås Stad satsning inom ramen för de sociala investeringar som beslutades av kommunstyrelsen 2013. Projektet har sin bakgrund i tidigare projekt vid namn Hela Skolan, med medel från Folkhälsomyndigheten. Med erfarenheter från detta projekt genomfördes vissa förändringar innan Hela Väster sjösattes. Kommunstyrelsen beslutade 2014-11-10 att godkänna projektansökan gällande Hela Väster – för minskat normbrytande beteende i skolan år F-6 under tiden 2015–2017.

Projektet har under våren 2018 redovisats i en rapport från Högskolan i Borås, FoU Sjuhärad Valfärd; "Hela Väster - Utvärdering av ett skolutvecklingsprojekt i Borås Stad", Margareta Carlén och Goran Puaca. Högskolans rapport har fokus på en lärande utvärdering.

Schysst kompis

Bakgrund

Enligt Socialstyrelsen finns det tecken på att familjens totala omsorgsansvar för barn med funktionsnedsättning snarare har ökat än minskat. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning har också sämre levnadsförhållanden än andra föräldrar. De har lägre levnadsstandard, mer sjukskrivna och arbetar oftare deltid. Huruvida familjen får stöd beror ofta på familjens egna initiativ och den egna uthålligheten. Om denna utveckling fortsätter, kommer familjernas välfärd och hälsa att försämrans. Risker är också stor att barn och ungdomar med funktionsnedsättning får ett ökat beroende till sina föräldrar och att deras möjligheter till självständighet och självbestämmande begränsas.

Med denna bakgrund vill Sociala omsorgsnämnden i Borås Stad utveckla konceptet Schyssta relationer som redan är ett implementerat arbetsätt i Sociala omsorgsförvaltningen och som riktas och är anpassad till vuxna. Projektet som Sociala omsorgsnämnden söker medel för ska utgå ifrån Sociala omsorgsförvaltningens lagerverksamhet för ungdomar och unga vuxna.

Projektet ska anpassa Schyssta relationer till målgruppen och förutom Schyssta relationers innehåll ska det även vara fokus på normer, värderingar och självbestämmande som t.ex. Matchofabriken som är ett metodmaterial som behandlar normkritik och Fördom & Stolthet som tar upp normer kring kärlek.

Inledning

Denna rapport är dels en redogörelse över två projekt där den planerade socioekonomiska utvärderingen ställdes inför stora utmaningar, dels en sammanfattning av de lärdomar som gjorts under denna process som påbörjades november 2015 och avslutades våren 2018. Utvärderingens utmaningar har varit så pass stora att den socioekonomiska utvärderingen inte kunnat fullföljas enligt ursprungliga planer. Den primära anledningen till detta är att vi som utvärderare aldrig lyckades få tillgång till de nödvändiga data avseende projektens resultat som krävs för att kunna genomföra våra socioekonomiska kalkyler. Mer om detta längre fram i rapporten.

Utvärderingen blev inte som varken vi eller uppdragsgivaren hade tänkt, men vi väljer hellre att se det som att Borås Stad, med de erfarenheter som byggts upp under denna resa, står mycket väl rustade inför socioekonomiska utvärderingar av kommande sociala investeringsprojekt.

Vi vill betona att vi inte söker några syndabockar utan syftet med denna rapport är enbart att redogöra för hur vi hade tänkt oss att den socioekonomiska utvärderingen skulle ha genomförts under bättre förutsättningar än vad som stod till buds denna gång.

De två projekt som denna rapport berör är Hela Väster och Schysst kompis.

Rapportens struktur

Inledningsvis redovisar vi respektive projekts syfte och mål samt en sammanfattning av projektens egen redovisning av uppnådda resultat utifrån en mall som vi tillhandahållit. Därefter har vi ett avsnitt benämnt ”Den socioekonomiska utvärderingen - hur den planerades men aldrig blev genomförd.” I detta avsnitt beskriver vi - från vår horisont - hur vi jobbade med utvärderingen av de båda projekten i sju olika faser allt från starten hösten 2015 till finalen våren 2018.

Avslutningsvis ger vi en sammanfattande bild av de lärdomar som vi har dragit av denna process. Vad gäller lärdomar vill vi även hänvisa till den metodbok, ”Att göra & lära samtidigt”, som Borås Stad färdigställt under våren 2018. Ett av kapitlen i boken, ”Social investering - att genomföra en socioekonomisk utvärdering”, har vi på Payoff skrivit framför allt utifrån vår mångåriga erfarenhet inom området, men delvis också utifrån de lärdomar vi erhållit under den process som vi redogör för i denna rapport.

Hela Väster

Bakgrund

Projekt Hela Väster var en del i Borås Stads satsning inom ramen för de sociala investeringar som beslutades av kommunstyrelsen 2013. Projektet har sin bakgrund i tidigare projekt vid namn Hela Skolan, med medel från Folkhälsomyndigheten. Med erfarenheter från detta projekt genomfördes vissa förändringar innan Hela Väster sattes. Kommunstyrelsen beslutade 2014-11-10 att godkänna projektansökan gällande Hela Väster – för minskat normbrytande beteende i skolan år F-6 under tiden 2015–2017.

Projektet har under våren 2018 redovisats i en rapport från Högskolan i Borås, FoU Sjuhärad Valfärd; "Hela Väster - Utvärdering av ett skolutvecklingsprojekt i Borås Stad", Margareta Carlén och Goran Puaca.

Payoffs uppdrag

Vårt uppdrag var att genomföra en socioekonomisk utvärdering av projektet inom ramen för vårt avtal med Borås Stad som omfattar ”utförande av socioekonomiska beräkningar gällande sociala investeringsprojekt.”

Syfte och mål med projekt Hela Väster

Projektets uppdrag var att bedriva, fördjupa och implementera metoder på Byttorpskolan och därefter sprida till andra skolor på SDF Väster samt att projektet också ska ses som kunskapsbildande och metodutvecklande.

Syfte

Projektets syfte var att minska olika typer av normbrytande beteende i skolan. Den förväntade effekten var att det skulle medföra ett bättre skolklimat och på så sätt även ha positiv inverkan på målluppfyllelsen i skolan och därigenom skapa socioekonomiska effekter.

Mål

Projektet hade två övergripande mål:

1. Andelen elever på Byttorpskolan, och andra skolor som omfattas av projektet, som uppvisar olika former av normbrytande beteende, ska minska.
2. Andelen elever som når kunskapsmålen på berörda skolor ska öka.

Målgrupp

Elever och pedagoger i årskurs F-6.

Projektets egen redovisning av uppnådda resultat

Detta är en sammanfattning av den redovisning som projektet lämnat på den mall som vi inom Payoff tillhandahållit. Frågorna är ställda av oss medan svaren är lämnade av projektledningen.

Har syftet följts?

Ja, men arbetssättet har utvecklats och anpassats under arbetets gång.

Vad har projektet resulterat i?

Projektet har resulterat i en metodbeskrivning och en samling av övningar som skolorna i Borås Stad kan använda sig av. I de klasserna som de projektanställda har arbetat grundligare i har vi sett positiva förändringar. Samarbetet med föräldrarna har förbättrats, eleverna tänker mer på sitt beteende och eleverna upplever att det blivit en förbättring i klasserna.

Icke förväntade resultat?

Projektet har förankrats bland boende på stadsdelen och blivit levande i området. Projektanställda har blivit kända på stadsdelen speciellt genom metoden nätverksarbete som går ut på ett nära samarbete med många föräldrar.

Beskriv förbättrings- och framgångsfaktorer

Områden som ni bedömer att ni borde bli bättre på eller som kan utvecklas ytterligare?

Metodspridningen hade vi velat arbeta mer med för att förankra arbetssättet på fler skolor. Eventuellt kunde varje skola blivit kontaktad av oss och att vi försökt ”sälja in” projektets idéer hos all personal på skolan. Det som vi gjort är att vi informerat alla rektorer samt elevhälsan i Borås Stad. Metodbeskrivningen och övningarna finns tillgängliga på en gemensam digital plattform.

Framgångsfaktorer för projektet.

Personal på skolorna som är engagerade och vill ha en förändring. Föräldrar som visar ett stort engagemang, samarbetsvilja samt har villighet att bidra i arbetet.

Projektet ur ett lärande, strategiskt och strukturellt perspektiv

På vilket sätt har projektet kunnat bedrivas som normalt inte kunnat ske i de ordinarie verksamheterna och vad det innebär för deltagarna och berörda handläggare?

Projektarbetarna har kommit utifrån som en neutral part vilket varit en stor fördel för arbetet. Genom att vi inte varit anställda av respektive skola vi kunnat ha ett objektiva förhållningssätt till projektets mål, uppdrag och syfte. Det har även varit en fördel att vi som projektanställda haft samma chef som rektorena vilken varit ansvarig för både projektet och respektive skola.

Som projektanställda har vi haft tid för förberedelse, genomförande och uppföljning av de olika metoderna vilket varit en fördel då den tiden saknas i ordinarie organisation. Likaså har vi fått utbildning i nätverksarbete vilket varit en förutsättning för ett lyckat arbete i samarbetet mellan skola och hem.

Hur har arbetsmetoder samt arbetsformer kunnat utvecklas?

Tanken med arbetsmetoden Nätverksarbete är att man utgår från en enskild individ och engagera viktiga personer runt individen samt få dem att samverka för individens bästa. Vi har utvecklat detta arbete till att istället utgå från en grupp/klass vilket varit framgångsrikt.

Övningarna i Gruppverksamheten har utvecklats och anpassats kontinuerligt eftersom vi haft en återkommande dialog och samarbete med berörda pedagoger på varje skola.

I början av projektet var vårt mål att alla klasser skulle anamma metoden Nätverksarbete vilket inte gav önskvärda resultat då det inte blev några uppföljande möten. På den andra skolan valde vi istället att fokusera på vissa klasser och arbeta övergripande på alla metoder. Gemensamt för alla dessa klasser på den andra skolan har varit att pedagogerna har uttryckt ett behov av förändring i klassen.

Hur har samverkan, samordning och samarbetet kunnat utvecklas?

Genom en kontinuerlig dialog med berörda pedagoger, ledning, föräldrar och elever.

Vilket lärande har skapats?

Genom att vi har prövat de olika metoderna har vi kommit fram till vilket arbetssätt och arbetsgång som kan fungera. Detta har resulterat i en metodbeskrivning. (se bilaga)

Vi har även lärt oss att det för ett lyckat arbete krävs att pedagogen har en vilja för förändring och öppenhet att våga prova nya arbetssätt.

Sammanfatta kortfattat projektets (möjliga) effekter och långsiktiga värde av projektet efter att det avslutats, för deltagarna, Borås Stad, och för samhället?

För deltagarna:

Eleverna har fått möjlighet att förbättra och stärka samspelet i gruppen genom att de lärt sig mer om sig själv och om andra.

Borås Stad:

Ett gemensamt arbetssätt för Borås Stad kring förbättring av studiero och trygghet på skolorna. Denna förutsättning har också stärkts genom att man från januari 2017 har en gemensam Grundskolenämnd i Borås.

Samhället:

Genom arbetet med projektets metoder har många föräldrar fått ett ökat förtroende för skolan. Vi upplever att föräldrarna ofta uttrycker att de känner sig mer delaktiga i barnens skolgång samt att de har möjlighet att påverka.

Om projektet skall fortsätta i de ordinarie verksamheterna och implementeras till nytta för fler i målgruppen, vad krävs för detta i så fall, organisatoriskt, arbetsformer, resurser, kompetens m.m.? Vilken samverkan krävs mellan projektparterna och med externa aktörer, civilsamhället och arbetsgivare?

Att varje skola ser över organisationen så att det finns tid och personal som kan ta ansvar för olika delar av projektets metoder. (se vidare i bilagan)

Nätverksutbildning kan gynna all personal i skolorna.

Metodbeskrivningen är utlagd på gemensam digital plattform och finns tillgänglig för skolpersonal i Borås Stad.

Utifrån det som framkommer i kartläggningen kan relevanta externa aktörer involveras i arbetet.

Hur har projektet samarbetat med andra projekt/insatser för målgruppen och vad har det inneburit för insatserna i projektet och vad har det haft för betydelse för deltagarna?

Ett samarbete med projektpersonalen i projektet "En kommun fri från våld" påbörjades, men det visade sig att deras arbetsmaterial och arbetssätt inte var anpassat för vår målgrupp. Deras projekt avslutade även sitt samarbete med Sär-laskolan, dvs den andra skolan som vårt projekt bedrevs på.

Schysst kompis

Bakgrund

Enligt Socialstyrelsen finns det tecken på att familjens totala omsorgsansvar för barn med funktionsnedsättning snarare har ökat än minskat. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning har också sämre levnadsförhållanden än andra föräldrar. De har lägre levnadsstandard, mer sjukskrivna och arbetar oftare deltid. Huruvida familjen får stöd beror ofta på familjens egna initiativ och den egna uthålligheten. Om denna utveckling fortsätter, kommer familjernas välfärd och hälsa att försämrans. Risken är också stor att barn och ungdomar med funktionsnedsättning får ett ökat beroende till sina föräldrar och att deras möjligheter till självständighet och självbestämmande begränsas.

Med denna bakgrund vill Sociala omsorgsnämnden i Borås Stad utveckla konceptet Schyssta relationer som redan är ett implementerat arbetssätt i Sociala omsorgsförvaltningen och som riktas och är anpassad till vuxna. Projektet som Sociala omsorgsnämnden söker medel för ska utgå ifrån Sociala omsorgsförvaltningens lagverksamhet för ungdomar och unga vuxna.

Projektet ska anpassa Schyssta relationer till målgruppen och förutom Schyssta relationers innehåll ska det även vara fokus på normer, värderingar och självbestämmande som t.ex. Matchofabriken som är ett metodmaterial som behandlar normkritik och Fördom & Stolthet som tar upp normer kring kärlek.

Payoffs uppdrag

Vårt uppdrag var att genomföra en socioekonomisk utvärdering av projektet inom ramen för vårt avtal med Borås Stad som omfattar ”utförande av socioekonomiska beräkningar gällande sociala investeringsprojekt.”

Syfte och mål med projekt Schysst kompis

Syfte

Projektets syfte var att motverka våld genom att stärka deltagarnas självkänsla och därigenom skapa socioekonomiska effekter.

Mål

Projektets målsättning var att implementera konceptet i verksamheten på liknande sätt som gjorts med Schyssta relationer.

Projektets egen redovisning av uppnådda resultat

Detta är en sammanfattning av den redovisning som projektet lämnat på den mall som vi inom Payoff tillhandahållit. Frågorna är ställda av oss medan svaren är lämnade av projektledningen.

Har syftet följts?

Genom hela projekttiden har syftet varit den röda tråden; att stärka ungdomarna och deras självkänsla. Materialet till handboken och träffarna har tagits fram allt eftersom med syftet i åtanke.

Vad har projektet resulterat i?

En handbok har tagits fram för att cirklar ska kunna hållas i resterande grupper.

Kompetensutveckling för personalen. För att arbetet ska vara mer hållbart så har intresserad lägerpersonal erbjudits en heldagutbildning i att hålla studiecirklar och en halvdags utbildning i normer- och våldsfrågor.

Schysst kompis har gett ett mervärde till lägerverksamheten, både lägerledare och enhetschef har påpekat att schysst kompis är en form av kvalitetsutveckling för lägerverksamheten. Lägerhelgerna har blivit lugnare och gett verktyg och ökad benägenhet för personalen att prata om bemötande och hur man ska vara mot varandra.

Ungdomarna har lugnat ner sig på läger då varje lägerhelg startat med schysst kompis och därmed möjligheten att prata av sig om något tynger en och att prata om hur man ska vara mot varandra. Ungdomarna har mognat mycket under de två åren projektet genomförts, säkerligen är mycket på grund av att de blivit äldre, men man kan också anta att schysst kompis har påverkat då de fått träna på att prata om relationer, känslor, mobbing, värderingar med mera.

Icke förväntade resultat?

Det är svårt att särskilja vad som är direkta effekter av studiecirkeln och vad som beror på ungdomarnas åldersmässiga utveckling eller effekterna av att vistas på läger som helhet.

Områden som ni bedömer att ni borde bli bättre på eller som kan utvecklas ytterligare?

Eftersom medel för utvärdering söktes vid senare tillfälle fanns ingen tydlig plan för detta och information föll bort på vägen. Det blev inte heller möjligt att göra en före efter studie av pilotgruppen. Anhöriga var inte heller meddelade om att projektet skulle genomföras och detta kan ha varit en bidragande faktor till att det inte velat delta i enkäter/intervjuer.

Anhöriga var inte förberedda på att en utvärdering skulle genomföras och detta kan ha varit en bidragande faktor till att det inte velat delta i enkäter/intervjuer. Informationen om projektets genomförande hade kunnat vara mer tydlig för föräldrarna.

Framgångsfaktorer för projektet.

Det är litet projekt som är lätt att överblicka och där projektledaren är nära verksamheten. Projektledaren har haft möjlighet att leda cirkeln själv för att pröva materialet. Det finns ”färdiga” grupper som har matchats efter ålder, intressen och förmågor vilket gör grupperna relativt homogena. Detta gör att det är lättare att anpassa materialet efter gruppen.

Projektet ur ett lärande, strategiskt och strukturellt perspektiv

På vilket sätt har projektet kunnat bedrivas som normalt inte kunnat ske i de ordinarie verksamheterna och vad det innebär för deltagarna och berörda handläggare?

Framtagandet av material, konceptet och arbetsmetoden hade inte kunnat göras i befintlig verksamhet då det varken finns personella eller ekonomiska resurser för detta då det är en verksamhet där en stor del av personalen är timanställda eller har kombinerade tjänster där huvuddelen är i annan verksamhet. Det har även varit avgörande att personen som skulle ta fram materialet hade kunskap inom frågor som rör våld, normer och våldspreventiva program.

Hur har arbetsmetoder samt arbetsformer kunnat utvecklas?

En handbok har tagits fram för Schysst kompis. I materialet är varje träff tydligt beskrivet som en handledning för lägerledarna. Materialet är anpassat efter målgruppen och alternativa övningar och diskussioner finns så att de kan anpassas efter varje grupp. Materialet har provats och utvärderas i pilotgruppen av projektledaren i samråd med lägerledarna. I övriga grupper där cirkeln startats förväntas lägerledarna lämna feedback till projektledarna på upplägg, övningar etc. för att det ska kunna förbättras. För att lägerledarna ska känna sig trygga men materialet har de tillgång till handledning av projektledaren.

Enhetschefen och projektledaren har i samråd bestämt i vilken ordning grupper ska starta upp och vilka som ska hålla i cirklarna.

Hur har samverkan, samordning och samarbetet kunnat utvecklas?

I efter hand kan man fundera på om det hade varit bra om det hade varit med lägerledare i projektgruppen som kunde driva frågorna direkt i verksamheten och som på ett annat sätt kunde säkerställa det fortsatta arbetet.

Hur har innovativa grepp prövats?

Det har inte tidigare prövats att integrera studiecirkel/kurser i lägerverksamheten. Det har inte tidigare funnits ett material för våldsförebyggande studiecirkel anpassade för ungdomar med kognitiv funktionsnedsättning.

Vilket lärande har skapats?

Cirklarna har varit lärande för både lägerdeltagare och cirkelledare. Diskussioner runt värdegrundsfrågor blir en naturlig del av lägerverksamheten. Under 2018 kan personalen få stöd och handledning i att använda materialet av projektledaren. Lägerpersonal har utbildats i att hålla studiecirkel.

Vilka mervärden har skapats?

Schysst kompis har blivit ett sätt att rama in och starta upp lägerhelgen på ett lugnt och tryggt sätt. Personalens upplevelse är att helgerna har blivit lugnare generellt.

Vilka insatser skulle målgruppen sannolikt fått om de inte ingått i

projektet?

Målgruppen hade haft lägerverksamhet även utan Schysst kompis. Cirkeln skapar ett tydligt forum för att stärka självkänsla och för att hantera värdegrundsfrågor.

Hur har styrgruppen och projektgruppens samarbete fungerat i styrning, ledning och uppföljning?

Eftersom projektet är litet och det rör sig om ett litet antal personer har det underlättat samarbetet. Regelbundna avstämningsmöten har hållits under projekt-tiden.

Sammanfatta kortfattat projektets (möjliga) effekter och långsiktiga värde av projektet efter att det avslutats, för deltagarna, Borås Stad, och för samhället?

För deltagarna:

Deltagarna har tränat sig i att prata om känslor, de har fått möjlighet att reflektera kring många olika scenarion och hur det är möjligt att agera i liknande situationer. Detta kan förväntas ge effekt i skolan och på fritiden då ungdomarna hamnar i sådana situationer. Personer som är trygga i sig själva har betydligt lägre risk att utsättas för våld och utsätta andra för våld.

Borås Stad:

Kvaliteten på lägerverksamheten har ökat. Minskad risk för konflikter i verksamheten betyder i förlängningen mindre risk för tillbud, arbetsskador.

Samhället:

Att få möjlighet att reflektera kring svåra frågor, att stärka självkänsla och förmåga att uttrycka sina känslor är grundläggande pedagogiskt verktyg för att hjälpa till att utveckla individer som mår bättre är mer välfungerande i samhället.

När man arbetar våldspreventivt och förebygger att våld uppstår är det en stor vinst för samhället, våld är en stor kostnad för samhället på strukturell nivå och en stor kostnad för individerna.

Det är även en strukturell fråga i samhället att arbeta med normer och värderingar ur ett hälsoperspektiv, att utveckla självkänsla och förmåga att identifiera och prata om sina känslor och relationer skapar ett mervärde både på individuell och samhälls nivå.

Om projektet skall fortsätta i de ordinarie verksamheterna och implementeras till nytta för fler i målgruppen, vad krävs för detta i så fall, organisatoriskt, arbetsformer, resurser, kompetens m.m.? Vilken samverkan krävs mellan projektparterna och med externa aktörer, civilsamhället och arbetsgivare?

Schysst kompis ska fortsätta i lägerverksamheten och ska genomföras i fler grupper. När nya grupper startas i framtiden är tanken att dessa också ska ha

Schysst kompis som en del av läger. En förutsättning för detta är att det finns en handbok/ manual som lägerledarna kan följa, denna har tagits fram inom projektet. En annan förutsättning är att någon driver frågan och ser till att det blir verklighet efter projektets slut kommer detta ansvar ligga på Enhetschefen.

Ej för spridning

Den socioekonomiska utvärderingen - hur den planerades men aldrig blev genomförd

I detta avsnitt ger vi en kortfattad beskrivning i sju olika faser hur vi planerade utvärderingarna med de båda projekten och hur de (inte) genomfördes.

Fas 1, november 2015 - sommaren 2016, inkl. möte med kommunledningen maj

Payoff hade sina första träffar med projektledningarna för Hela Väster och Schysst Kompis under november och december 2015. Vi insåg snart att det inte fanns några konkreta planer för projektens socioekonomiska utvärdering.

Utifrån detta, i kombination med att projektledarna var osäkra i sina ledarroller vad gäller ledning och styrning av projekten samt att projekten var bristfälligt förankrade i sina organisationer, ansökte vi om utökade resurser för att i första hand ha möjlighet att hjälpa alla de fem projekten att formulera syften och mätbara, monetära mål för sina olika projekt.

På de kommande träffarna under vintern och våren försökte vi på Payoff strukturera upp projekten och, tillsammans med projektledningen, skapa de indikatorer med vilka projekten skulle utvärderas.

Den 10 maj 2016 träffade vi kommunledningen för att ge vår syn på hur kommunen bör arbeta med Sociala investeringsprojekt framför allt utifrån ett socioekonomiskt perspektiv.

Fas 2, augusti, lägesrapport

Efter mötet med kommunledningen i maj 2016 tog vi fram en lägesrapport där vi beskrev status för de fem olika projekt som då pågick. Anledningen till mötet var att vi signalerat svårigheter med att kunna fullfölja den socioekonomiska utvärderingen av alla de fem pågående projekten (som ingår i Payoffs totala uppdrag med socioekonomiska utvärderingar) med den kvalitet som vi eftersträvade.

Fas 3, hösten 2016

Av olika anledningar, trots stöd från Payoff, gick mycket av projektens ambitioner kring den socioekonomiska utvärderingen i stå under hösten 2016. På grund av detta tog vi då fram ytterligare en lägesrapport som skulle presenteras för kommunledningen vid ett möte i januari 2017.

Fas 4, lägesrapport, januari 2017

När arbetet med utvärderingarna skulle återupptas i början på 2017 uppmärksammade vi att situationen var sämre än vi trott, såsom vi beskrivit ovan under fas 3. Vi tog då fram en lägesrapport som beskrev läget i januari 2017. Konsekvensen av alla dessa problem och brister blev att vi insåg att det pågående arbetet med den socioekonomiska utvärderingen inte kan drivas vidare enligt planerad modell. Vår rekommendation blev att vi skulle föreslå organisationen att göra ett omtag.

Fas 5, våren - sommaren 2017

Efter förnyad kontakt med projektledningarna under februari 2017 bestämde vi att utvärderingarna skulle genomföras på ett enklare sätt och med en något lägre ambitionsnivå än vi hade haft från början.

Fas 6, hösten 2017

När utvärderingarna skulle göras klara under hösten 2017 hade vi erhållit vissa data/underlag från de båda projekten. Detta material var ganska omfattande men det fanns inga möjligheter att dra några slutsatser huruvida några förändringar avseende målgruppen skett mellan de olika mättillfällena. Inget av underlagen gav de underlag som behövdes för att kunna användas för att genomföra socioekonomiska utvärderingar.

Fas 7, vinter 2017 och våren 2018

Under denna period var vi i kontakt och gav stöd till de båda projekten vid ett flertal tillfällen och som ett resultat av detta erhöll vi under våren fylliga presentationer och resultatredovisningar av de båda projekten utifrån den rapportmall som vi tagit fram på Payoff. I dessa presentationer redovisar projektledningarna utförligt hur projekten genomförts. Underlaget innehåller dock fortfarande inte någon redovisning av uppnådda resultat i den form som skulle behövas för att kunna genomföra en socioekonomisk utvärdering.

Socioekonomiska utvärderingar av sociala investeringar - vad har vi lärt oss under denna resa?

Som vi inledningsvis skrev är syftet med denna rapport dels att lämna en redogörelse över två projekt där den planerade socioekonomiska utvärderingen ställdes inför stora utmaningar, dels att göra en sammanfattning av de lärdomar vi gjort under denna process som pågick under två och ett halvt år. Vi är nu framme vid detta - vad har vi och Borås Stad lärt oss?

Lärdom nr 1.

Se till att de projekt som söker medel har ett tydligt syfte. Ett väl genomarbetat syfte svarar på Vad som skall uppnås, för Vem och Varför?

Lärdom nr 2.

Se till att målet för projektet korresponderar med syftet. Målet ska vara mätbart och vara kopplat till minst en monetär indikator, gärna förväntad återbetalningstid. Det ska tydligt framgå hur den/de valda indikatorn/indikatorerna har relevans för projektets mål. Indikatorn ska beskriva i vilken omfattning som det har skett förändringar hos målgruppen till följd av den insats som de beviljade projektmedlen har använts till.

Lärdom nr 3.

Om möjligt skall målen vara fördelade på vad som skall uppnås för individen, staden, eventuella andra aktörer och samhället.

Lärdom nr 4.

Redovisa kostnaden för den sociala investeringen fördelat per år under investeringstiden.

Lärdom nr 5.

Beskriv den sociala investeringens förväntade effekter/intäkter fördelat per år under investeringstiden.

Lärdom nr 6.

Beskriv alternativscenariot, dvs. förväntade effekter/intäkter fördelat per år under investeringstiden om insatsen INTE genomförs.

Lärdom nr 7.

Presentera en plan på hur uppföljningen av projektets resultat ska genomföras inkl. hur och var statistiken kopplade till indikatorerna finns tillgänglig.

För en fylligare beskrivning av våra lärdomar hänvisar vi till den metodbok, "Att göra & lära samtidigt", som Borås Stad färdigställt under våren 2018, fr a till kapitlet "Social investering - att genomföra en socioekonomisk utvärdering".

Avslutning

Då vi aldrig erhöll data som vi kunde bygga våra socioekonomiska beräkningar på har vi inget underlag för att kunna bedöma projektens socioekonomiska lönsamhet. Vi hänvisar dock till rubriken "Projektets egen redovisning av uppnådda resultat" ovan som är en kort sammanfattning av de fylliga kommentarer som projektledningarna för Hela Väster och Schysst Kompis lämnat kring projektens genomförande, dess förbättrings- och framgångsfaktorer. Dessutom har de beskrivit projektet ur ett lärande, strategiskt och strukturellt perspektiv samt redovisat hur arbetsmetoder, arbetsformer och samverkan har kunnat utvecklas. Trots dessa ambitiösa och fylliga redovisningar finns inga resultatredovisningar och underlag tillgängliga kring vilka vi kunnat bygga en socioekonomisk utvärdering eller kunnat konstatera huruvida projektens mål är uppfyllda.

Claes Malmquist och Jonas Huldt, Payoff AB
Östersund och Göteborg, 28 november 2018.

Ej för Spridning